

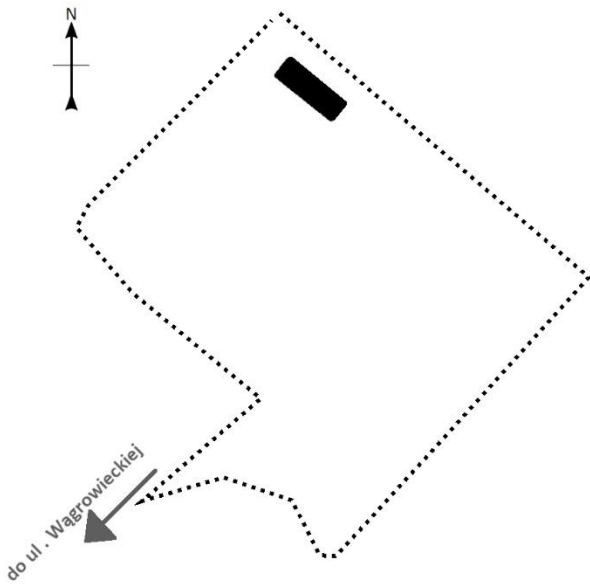
Karta ewidencyjna obiektu grobownictwa wojennego

Gmina: **BUDZYŃ**

Nr ewidencyjny: **3001022_6**

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu		Miejscowość
MOGIŁA ZBIOROWA	GRÓB ŻOŁNIERZY NIEMIECKICH z 1919 r. POLEGŁYCH W POWSTANIU WIELKOPOLSKIM		BUDZYŃ
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria	powstanie wielkopolskie 1918-1919	
	Adres województwo / powiat / gmina	WIELKOPOLSKIE / CHODZIESKI / BUDZYŃ	
	ulica / lokalizacja opisowa	CMENTARZ POEWANGELICKI ul. Wągrowiecka, las	
	Właściciel / zarządca terenu / działka nr	Gmina Budzyń / 300102_4.0001.580	
	Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa	Las, w północnej części nieczynnego cmentarza ewangelickiego / 52°53'29.6"N 16°59'44.0"E (52.891556, 16.995556)	
	Podstawowa informacja o pochowanych	ŻOŁNIERZE NIEMIECCY 14 osób poległych w walkach w Powstaniu Wielkopolskim	
	Datowanie	1919 r.	
	Forma ochrony	GRÓB WOJENNY Cmentarz wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków	
	Wymiary (szer., głęb., wys.)	28 m x 344 cm x 424 cm	
	Material	Ziemna, beton, kamień	

¹ cmentarz wojenny / kwaterna wojenna / mogiła zbiorowa / grób indywidualny....

Szkiec sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje	
		Mogiła zbiorowa, wydzielona niewysokim ogrodzeniem betonowym, z centralnie umiejscowionym pomnikiem z kamienną inskrypcją (szer. 70 cm, wys. 120 cm). Wewnątrz mogiły 14 nagrobków – indywidualnych otoczonych betonowym krawężnikiem bez inskrypcji (szer. 60 cm, dł. 160,5 cm). Mogiła o wymiarach (szer. x dł. x wys., w cm): pomnik o podstawie: 301 x 25, po bokach schodkowany na wys.: 56, 25,5, 52,5; z tyłu wykusz o głęb. 15,5; pomnik o wys. 270, zwieńczony krzyżem; całość o wys. 424. Słupki wydzielające poszczególne pochówki: 20,5 x 20,5 x 39-63, pojedyncze pole grzebalne o szer. ok. 140 i dł. 344; niski betonowy krawężnik: 120 x 12 x 29. W lewej części poza obrębem mogiły dodatkowa stela: 24 (na dole) i 22,5 (o góry) x 27 (na dole) i 13 (u góry) x 63. --- Inskrypcja na stronie nr 3	
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie	Bibliografia	Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.	
Stan mogiły bardzo zły – mogiła w daleko posuniętym stanie destrukcji, wymagający natychmiastowych, ratunkowych prac konserwatorskich (są realizowane od bieżącego roku). W 2023 r. podano obiekt pracą konserwatorskim i restauratorskim. Wyczyszczono obiekt, wykonano brakujące fragmenty murków oraz słupków, wykończono całą mogiłę tynkiem strukturalnym a także zamontowano nową płytę inskrypcyjną z kamienia. Inskrypcję odtworzono na bazie znalezionych fragmentów pierwotnej płyty inskrypcyjnej, starych zdjęć, kwerendy i konsultacji z mieszkańcami Budzyna. Remont wykonano ze środków finansowych Wojewody Wielkopolskiego przy współpracy Gminy Budzyna - Porozumienie z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie powierzenia zadania utrzymania grobów i cmentarzy wojennych (Dz. U. WW z 2023 poz.6737)	Pismo Wójta Gminy Budzyna z 3.12.1999 r. o sygn. GKM 7032-43/99 (w zasobie WUW). Archiwum Państwowe w Poznaniu Oddział w Pile: USC Podstolice, księga zgonów z 1919 r. sygn. 130 (nr 6 i 7); księga urodzeń z 1884 r. (nr 51); księga urodzeń 1888 r. (nr 21). Dokumentacja obiektu sporządzona w UMiG Budzyna w 2022 r. (w zasobie WUW). https://wojna.co.pl/budzyn-mogila-odnowiona-6472883.html [dostęp 12.01.2024 r]	Wg niepotwierdzonych źródeł w mogile spoczywają żołnierze niemieccy polegli w walkach z powstańcami wielkopolskimi, a wśród nich: - 3 NN (zm. 6.02.1919 r., 20.02.1919 r., 17.04.1919 r.) - Prechel Ernst Hermann (ur. 12.04.1888 r. w Podstolicach, syn Andreasa i Ernesta z d. Pontow, poległ 20.02.1919 r. pod Alyrode/Studzcami) - Welk Erich (zam. Alyrode, Landsturmann, zm. 20.02.1919 r.) - Stenzel Adolf (ur. 11.10.1884 r. w Podstolicach, syn Ernsta i Auguste z d. Just, żona: Elza z d. Kolps, poległ 20.02.1919 r. w Radwankach) - Hübner Emil (zam. w Alyrode/Studzcach, zm. 20.02.1919 r.) - Preis (zm. 20.02.1919 r.) - Sundermann - Prüfter (zam. Hamburg, zm. 6.02.1919 r.) - Heidler Kurt (zam. Wollnow, zm. 6.02.1919 r.) - Amos Kurt (Leutnant, zam. Berlin, zm. 6.02.1919 r.) - von Schwerin (Leutnant, zam. Janow, zm. 6.02.1919 r.)	
	Załączniki		
	Dokumentacja fotograficzna – stan na 29.12.2023 r. – w wersji elektronicznej.		
Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):		Sławomir Józefiak, 2.12.2022 r. / aktualizacja Krzysztof Wiśniewski 12.01.2024	

Inskrypcja nagrobna:

Es fielen für die Heimat

Unbekannt Maschin 17.4.1919 Ernst Prechel Ldwt. Podstoliz 18.4.19 Erich Welk Ldwt. Alyrode 20.2.19 Adolf Stenzel Molk. Podstoliz 20.2.19 Emil Hübner Ldwt. Alyrode 20 2.19 Preis Matfh. Greifswald 20.2.19 Unbekannt M.G.Sch. 20.2.19	Sundermann Berlin 6.2.1919 Unbekannt 6.2.19 Prüfter M.G.Sch. Hamburg 6.2.19 Kurt Heidler Krftf. Gollnow 6.2.19 Kurt Amos Leutn. Berlin 6.2.19 von Schwerin Leutn. Janow 6.2.19 August Tonn Ldwt. Budsin 6.2.19
---	--

Sie kämpften Sie starben
Sie leben!